

O neudomljivosti časa

Proti Madagaskarju

Od nekdanj me je mučilo vprašanje časa. Ne da se ga namreč razumeti. Zavedamo se sicer, da čas teče, vemo za preteklost in da prihodnost bo, ampak niti preteklost niti prihodnost ne obstajata, niti v enem samem trenutku. Ampak tudi sedanjost je neulovljiva in se nam izmika; nenehno se spreminja v preteklost ... To s časom je nerazumljiva zmešnjava. S tem se je moj prijatelj Staja strinjal do te mere, da je zatrjeval, da čas sploh ne obstaja. Zaradi tega sva se sprla.

tekst Senad Švraka / foto Senad Švraka

Če bi jaz, na primer, rekel, da sem „ubijal“ čas z ribolovom, branjem ali s posedanjem v kokpitu, zroč v izgublajočo črto horizonta, bi mi odvrnil: „Kako ubijaš nekaj, kar ne obstaja?“ Nikoli nisem prvi našel odgovora na njegovo retorično past. In medtem, ko to zapisujem v svojem stanovanju v Tuzli, se sprašujem, ali nemara nima prav. Pred šestimi meseci sem bil na Čagosu, obkrožale so me peščene plaže, kokosove palme in laguna, polna morskih zverin. Zdaj pa sedim tu, kot da nisem nikdar nikjer bil in razmišljam: „Lahko bi tu presedel tista tri leta, namesto da sem se klatil po morskih širjavah, isto bi bilo. Ali pač ne! Izza oken snežni metež sipa svoje pahuljice širom Bosne ponosne, ampak odgovora na svoja vprašanja ne najdem. Kje je čas,

ki sem preživel na Čagosu? Kje so tisti trije meseci? Zakaj jih ne morem povrniti?“

Na to bi mi Staja odgovoril: „Kako bi rad vrnil nekaj, kar ne obstaja?“ In vendar je spomin zanesljiv, vem, da je vse to bilo, saj nisem sanjal! Naj bo tako ali drugače, danes jih ni več, teh treh mesecev namreč.

Zadnji dnevi na Čagosu

Zadnji trije dnevi na Čagosu so bili polni razburjenja. Na atolu Peros Bahnos sem bil povsem sam. Pomislil sem, da so bili to pravzaprav edini dnevi, ko sem bil na pustem otoku zares sam. Počutil sem se precej drugače kot na atolu Salomon, kjer sem bil čvrsto privezan za

Peros Bahnos.

V akciji.

Peros Banhos.

koralno glavo in obkrožen z vsaj dvajsetimi jadrnicami. Na Perosu ni prav nobenega zaliva, ki bi nudil popolno zaščito pred vetrovi iz vseh smeri. Če pride do obrata vetra, se je treba premakniti na drugi konec lagune. Nevihte so po navadi prihajale ponoči, kar ni najbolj primeren čas (kdaj pa sploh je primeren čas za nevihte?). Če sidro zaorje in veter vrže barko na grebene, preden se mi posreči pobegniti, tedaj ne bi bilo šale in Barbi bi se čas iztekel, ne glede na znamenito razpravo o času ... Na takšnem otoku si odvisen od samega sebe, samota pa zadobi povsem novo dimenzijo. Dva dneva sem preživel v zavetrju otoka Grande Ile Coquillage (Velik otok školjk) na vzhodni strani atola. Pasat je umirjeno pihal, vreme je bilo lepo in stabilno. Zasadil sem se na peščenem nanosu, ki je razdvajal greben pred dvajset metrov globoko vodo znotraj lagune. Peščina je bila dokaj ozka in se je strmo spuščala do dveh metrov globine ob grebenu. Samo na enem predelu, širokem 10 metrov, je znašala globina od 5 do 8 metrov. Na tej globini sem se zasadil z glavnim sidrom, nato pa sem v čolnič naložil pomožno sidro in sebe ter odveslal tako daleč, kot mi je dovoljevalo 20 metrov verige in 50 metrov vrvi. Drugi konec vrvi sem zavezal na premec, tako da sem bil s te strani dvakrat zavarovan. Mogoče me je prav to pozneje rešilo ...

Raj za fotografe

Grand Ile Coquillage je raj za ptice. Na tisoče jih tu prebiva, gnezdiyo, se ljubijo in sovražijo, tepejo za boljša mesta na veji, lovijo ribe in vzgajajo mladiče, klokotajo, čivkajo in spuščajo grlene glasove, vsaka na svojem jeziku. Otok me spominja na nekdanjo domovino, multinacionalen je.

Booby v gnezdu.

Razmišljam, kakšen bi bil videti, če bi se, recimo, fregate odločile, da se odcepijo, ampak tako, da njim pri tem pripada tisto ozemlje, kjer je kakšna od njih izgubila eno samo peresce svojega pernatega oblachila ... Neumnost, kajpada, se smejim sam sebi. K sreči pticam takšne neumnosti ne padajo niti na kraj pameti. Druga ob drugi živijo, lovijo ribe in si preiskujejo perje in se ne ubijajo (bolj pesimističen podton zgornjih vrstic najbrž dokazuje, da je napisan v osrčju Balkana in ne pod tropskim soncem). Ta dva dneva sem se posvečal fotografskim odpravam, na barko pa sem se vračal proti večeru, utrujen od vročine, hoje in vetra. Časa za ribolov in kopanje nisem imel, tudi kupal nisem, ampak sem se hranil s konzervami, da bi več časa ostalo za fotografiranje. Kot da bi slutil, da nimam več veliko časa.

Ob zori tretjega dne sem odprl oči in ugledal košček sivega neba, ki se je očrtaval v pravokotniku vhoda v barko.

Pomislil sem, da je še zgodaj in da sonce še ni vzšlo. Nikoli nisem hotel vstajati pred soncem. Najrajši bi ponovno zaspal, ampak jutra so za fotografe pomembna zaradi svetlobe, zato jih je treba izkoristiti. Nered sem se pretegnil na ležišču in vstal. Tedaj se mi je nekaj zdelo sumljivo. Ne bi mogel reči, kaj, a občutil sem, da nekaj ni, kot bi moralo biti. Najbrž je šlo za mornarski instinkt, izostrena percepcija, ki jo dosežeš, kadar si v tako bližnjem stiku z morjem. Povzpel sem se na palubo, v kokpit in zinil od začudenja.

Nevihta me preizkuša

Veter je obrnil za 180 stopinj, krma Alee pa je bila oddaljena samo dva do tri metre od grebena. Globina pod morjem je znašala dva metra.

Kokos na plaži.

Severozahodni del obzorja je prekril zastrašujoč črn oblak, ki se je hitro bližal osamljeni barki. Vetra je bilo za okoli 15 vozlov, valovi pa so začeli naraščati, saj je atol Peros Banhos velik in meri v premeru 12 milj. Nisem smel izgubiti niti trenutka. Vžgal sem motor in poskušal izvleči prvo, nato pa še drugo sidro. Zaman, priveza obeh sider sta bila napeta kot struna, kot med njima pa 45 stopinj. Ni mi ostalo nič drugega, kot žrtvovati enega od sider. Žrtveno jagnje je bilo pomožno sidro, vendar sem ga označil z bokobranom, ki sem ga najprej privezal, preden sem vse skupaj zagnal v morje. To je bil kritičen trenutek, kajti pomožno sidro je držalo Aleo proč od grebena. Glavno sidro sem spustil precej bližje grebenu in medtem, ko bom dvigoval verigo, me bo veter pritiskal ob stene. Bom lahko izvlekel sidro, preden bo prepozno. Odrzrel sem v kokpit in se z vzvratno prestavo odmaknil tako daleč nazaj, kot je dovoljevala veriga. Nato sem odvihral na premec in začel vleči verigo. Zdaj ni bilo več napetosti verige, vse je šlo lažje, le da sem bil vse bližje grebenu in seveda sidru ...

Na čelu sem začutil velike rosne kaplje hladnega znoja, ne od napa, pač pa od strahu. Prestrašen sem opazoval ostre koralne stene, ki sem se jim bližal. Temna črta izpod nevihtnega oblaka je bila vse bližje, komaj nekaj sto metrov proč. Ta črta označuje mejo udara vetra in dežja, ki sta del nevihte in takšen udar je lahko neusmiljen, brutalen. Še kakšno minuto sem imel časa, ampak sidro je bilo že zunaj, čeprav ne še na okovu. Hitro sem ga utrdil, nato pa v beg nazaj v kokpit in proč od sten ...

Bil je skrajni čas. Ko sem imel pred seboj dovolj prostora, sem zaplul naprej, stena od mene je bila le dva metra proč. Samo nekaj sekund pozneje je udarec vetra s 30 vozli stresel Aleo, nanjo pa se je zrušila tudi prava vodna ujma. Valovi so rasli. V plitvi vodi, kjer sem bil še nekaj minut prej, so valovi dobivali bele kapice, ki pa jih je naraščajoči veter sproti odpihal. To pa je bilo in extremis ...

Ko sem se dovolj odmaknil, sem odvil tretjino genove in izključil motor. Vidljivost je bila zelo slaba. Plul sem vzporedno z grebenom, kakšnih 20 metrov od njega. Tako sem imel to nevarnost ves čas pred

očmi. Pred menoj je bila milja plovbe do prehoda v koralni barieri, skozi katero se bom vrnil iz lagune in zaplul po globlji vodi, proč od nevarne bližine privetrnega grebena. Takšen je bil moj načrt. Zunaj bom počakal tako dolgo, da bo moj položaj jasnejši. V tem trenutku sta veter in dež nekoliko oslabela.

Prehoda v barieri ni bilo tako lahko najti, globina vode je okoli 5 metrov, barva gladine zelena, kar pomeni plitvino. Po dvometrskih valovih z belimi klobučki in dežjem, ki mi ga je nosilo v oči, ni bilo lahko ugotoviti, kje sem, še manj, kje je konec koralne barriere. Komaj sem kaj videl, nisem pa smel niti pomisliti na to, kaj bi se zgodilo, če bi me isto doletelo ponoči.

Upal sem, da me bo mirnejše morje pričakalo, ko bom proč od grebenov, ampak zgodilo se je prav nasprotno. To pa mi je povedalo, da sem našel izhod. Pozabil sem, da je ustaljeni pasatni veter, ki je pihal prejšnje dni, dvignil morje, ki se ni moglo v trenutku povrniti v prejšnje stanje. Zdaj je veter pihal proti morju in povzročal neprijetne navzkrižne valove. Edina tolažba je bila, da je to znak, ki mi bo pomagal, da se prebijem na sivino oceana. Globinomer je domala izgubil stik z dnom in oddahnil sem si.

Izmenično sem jadral naprej in nazaj in pazil, da sem blizu vhoda, kajti nameraval sem se vrniti po sidro, ko se bo enkrat umirilo. To se je zgodilo po eni uri, tako iznenada, kot se je tudi začelo. Ko sem po dobri uri priplul nad mesto potopljenega pomožnega sidra, je sonce žarko sijalo izpod modrega neba. „Nekdo me zafrkava,“ sem pomislil.

V želodcu mi je krulilo od lakote. S čakljo sem zagrabil bokobran, ga dvignil, se privezal, nato pa se spravil v kokpit jest.

Po zajtrku sem dvignil sidro in odplul do drugega sidrišča, ki je bilo za otokom Fouquet na jugozahodni strani lagune. Tu je bila peščena ploščad širša, prostora pa za tri, morda štiri jadrnice. Sam otok je bil dokaj nezanimiv, strma plaža, neugoden za izkrcavanje, brez življenja. Tu in tam kakšna ptica. Po sprehodu sem se odločil, da naslednjega dne zapustim Čagos. Težka odločitev, ampak nekega dne bi postala neodložljiva. Smrk ...

Otok Fouquet.

Zastava na plaži

Napočil je dan

Naslednje jutro je bilo popolno. Ostati ali oditi? Ampak gumenjak sem že izpihnil, kdo bi ga še enkrat sestavljal. Skoraj ves dan sem porabil za pripravo na oceansko plovbo. Pazljivo sem zlagal stvari, saj sem se zavedal, da to ne bo plovba, kakršna je bila od Tajske do Maldivov. To sem vedel, nisem pa vedel vsega ...

8. junija 2007 ob štirih popoldne sem dvignil jadra. Alea se je lahko nagnila na bok in zaorala v gladino oceana. Natanko pred tremi leti sem kot popoln začetnik, poln nervoze odplul iz St. Cypriena, danes pa začenjam kot napol morski volk novo etapo svojega potovanja, mrtvo hladen in samozavesten. Na hitro sem si nekaj pripravil za pod zob in medtem ko so vrhovi palm skupaj z otoki tonili v ocean, obsijani z zlatilom sončnega zahoda, sem se odpravil spat. Moral sem „ubiti“ kakšnih 15 dni prečkanja oceana in nič ni boljšega za „ubijanje“ časa kot spanje. Veter mi je bil tri dni kar naklonjen, četrti dan pa je bila bonaca. Spustil sem vsa jadra in se za ves dan posvetil branju. Dan pozneje je spet zapihalo in čez dva dneva sem bil že v osmi stopinji južne širine, kjer sem naletel na pasatne vetrove v najboljši formi ... Spustil sem glavno jadro in plul samo z genovo. Bočni veter z jugo-jugozahoda je bil ugoden, valovi z belimi kapicami na vrhu pa do tri metre visoki. Udarjali so Aleo v bok in jo tolkli kot nekdanj srednjeveški ovni, ko so prebijali mogočna vrata fevdalnih utrd. Po zraku je pršela pena, morje se je zlivalo preko palube. Majhna barka je vse to junaško prenašala in plula v svojem kurzu, čeprav brez pomoči pomožnega avtopilota, ki je bil za te razmere prešibek. Še sedem dni, sem izračunal, pa me bom Eol odpihnil do Madagaskarja. Med Čagosom in Madagaskarjem se nahaja plitvina Saya de Malha Bank, ki je zelo neprijetna zaradi plitve vode. Ko sem se ji približal, sem se prepričal, da je res, kar piše. Valovi so bili sprva kar štiri metre visoki, šele nad samo plitvino so se znižali na tri metre. Vreme je bilo ugodno, ne preveč vroče.

Podvodni del trupa Alee ima za takšno plovbo, kakršna je moja, velik minus. Pred kobilico je namreč ploščat, kar naj bi bilo ugodno za tekmovanja, nikakor pa ne za oceansko križarjenje. Vse prevečkrat se

je dogajalo, da sem med jadranjem v veter „nabijal“ na valove, kar ni niti prijetno niti koristno. Zdaj sem takšno nabijanje prenašal tudi z vetrom v bok. Sprva se na to nisem mogel navaditi, saj sem vsakokrat pomislil, da je nekaj narobe. Pozneje je bilo boljše, sem se pa spraševal, koliko takšnih udarcev trideset let stara Alea lahko prenese. Vsakokrat, ko sem na to pomislil, sem nekoliko zmanjšal hitrost.

Moja pot me je vodila mimo otočja Agalega (10°20'S, 056°35'E), kjer sem se nameraval ustaviti, čeprav je bil otok kot drobtinica v morju. Tistega dne je bilo vetra za 35 vozlov. Močno deževje, visoki valovi in slaba vidljivost so mi onemogočili dostop na otok, obkrožen s plitvinami in koralnimi grebeni. Pozneje sem na otoku Mayotte srečal francosko posadko jadrnice Buba, ki je bila tam dva tedna pred menoj, se zadržala tri dni in se pohvalila z gostoljubnostjo domačinov.

V tem času sta bila dež in močan veter moja nenehna spremljevalca. Zdelo se je, da plujem istočasno z manjšimi spremembami sicer sistemsko predvidljivih pasatnih vetrov. Sicer pa ni bilo neviht in to je bila nadvse prijetna okoliščina. Po palubi sem se bolj malo gibal. Ostajal sem v kokpitu in po potrebi krajšal ali daljšal genovo. Glavnega jadra nisem razvil. Hvalil sem izum navijalnega jadra in se klanjal vsem, ki so jadrani še pred izumom navijalnih jader. Velikokrat sem se zagodzil na stopnicah, ki vodijo v kabino in od tam varno opazoval belo brazdo za Aleo, ki je v daljavi izginjala v belini nakodranih valov. Tudi krmilo sem si utrdil z vrvjo in jo napeljal v kabino, od koder sem lahko krmaril. Tako je minilo šest razburljivih dni.

Dan pred prihodom na Madagaskar je bilo morje podivjano, močni udarci valov so neusmiljeno stresali Aleo. Bil sem rahlo zaskrbljen, kajti zaradi ugodnih jadrlnih pogojev sem prišel pred Madagaskar prej, kot sem računal. Malo sem upočasnil barko, da ne bi prišel na otok v mraku. Zelo sem zmanjšal površino genove in hitrost na 4 vozle. Pred spanjem me je zajel nepojasnljivi nemir in v dnevnik sem zapisal: „V noč plujem v strahu in skrbeh. Ali se bodo navsezadnje končale moje muke!“

Bil sem utrujen, zbit in zaskrbljen, a še bolj bi bil, če bi vedel, kaj me čaka ... ☐

Veliki valovi ...

... na poti proti madagaskarju.

